

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА НОУ-ХАУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

КОЖЕВНИКОВА Вікторія Олександрівна - доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права і процесу Національного авіаційного університету

ORCID: 0000-0002-0410-6756

ДІДУК Алла Григорівна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права і процесу Національного авіаційного університету

ORCID: 0000-0003-2176-1055

УДК 347. 122: 007

DOI 10.32782/LAW.UA.2021.3.22

Стаття присвячена розгляду особливостей правового регулювання комерційної таємниці та ноу-хау за зарубіжним законодавством. У цій роботі аналізуються положення законів окремих країн та відомі доктрини й концепції для визначення базових підходів щодо розуміння комерційної таємниці, ноу-хау з огляду на наявні там теорії. Зроблено це на прикладі країн континентальної (пандектної) системи права. Порушення у сфері комерційної таємниці розглядається міжнародним законодавством зарубіжних країн як факт недобросовісної конкуренції. При цьому слід зауважити, що закони про недобросовісну конкуренцію країн континентальної (пандектної) системи права засновані на теорії конфіденційності (фактичної монополії). А як відомо, чинне законодавство України та, зокрема, Цивільний кодекс побудовані по моделі германської (пандектної) системи права. Тому автор вважає, що зарубіжний досвід саме країн континентальної (пандектної) системи права має особливе значення для формування українського законодавства про комерційну таємницю і ноу-хау.

Ключові слова: закрита інформація, комерційна таємниця, виробнича таємниця, торгові секрети, ділові секрети, професійні секрети, секрети виробництва, ноу-хау, фактична монополія, право доступу, недобросовісна конкуренція.

Постановка проблеми

У нашій державі за сучасних умов відсутній єдиний підхід щодо розуміння юри-

дичної природи комерційної таємниці, ноу-хау¹. Напевно тому законодавець України виходить із правового положення, згідно з яким інформація і всі її різновиди є об'єктом права власності.

Здебільшого аналізуючи сучасні праці вітчизняних науковців, інформацію також розглядають з позиції здебільшого речового права власності, а комерційна таємниця і ноу-хау однозначно як об'єкти права інтелектуальної власності, на які існує суб'єктивне право.

Проте, з висвітленою позицією важко погодитися. Разом з тим, при дослідженні правового режиму саме комерційної таємниці і ноу-хау все ж таки доцільно виходити не стільки із норм, що закріплені в сучасному, чинному законодавстві України, які є здебільшого недосконалими в контексті регулювання інформаційних відносин, а з самої юридичної природи цього досліджуваного об'єкта. Згідно з правовою нормою чинного законодавства повинні бути співзвучними саме юридичній природі комерційної таємниці, ноу-хау.

Із зазначеного слідує, що доцільно, у першу чергу, проаналізувати положення сучасних законів окремих держав континентальної (пандектної) системи права та новітні відомі там доктрини й сучасні концепції для встановлення базових підходів щодо правового розуміння комерційної таємниці, ноу-хау. Загалом,

¹ Автор розглядає конфіденційну інформацію тільки у вигляді комерційної таємниці і ноу-хау.

чинне законодавство України та, зокрема, Цивільний кодекс підзвітні моделі германської (пандектної) системи права. Відтак зарубіжний досвід окремих, досліджуваних нами держав цієї системи права має беззаперечно впливати на формування сучасного українського законодавства про комерційну таємницю і ноу-хау.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання щодо особливостей правового регулювання комерційної таємниці, ноу-хау розглядаються багатьма науковцями в Україні і за її межами. А саме, теоретичні засади інформаційно-правових явищ і окремі аспекти правового регулювання відносин щодо інформації, конфіденційної інформації (комерційної таємниці, ноу-хау) висвітлені у наукових працях: Азімова Ч.Н., Бачило І.А., Бегової Т.І., Богуславського М.М., Венгерова А.Б., Власової О.В., Дідук А.Г., Дозорцева В.А., Жукова В.І., Ізмайлової О.В., Капіці Ю.М., Копилова В.А., Коссака В.М., Кохановської О.В., Крижної В.М., Кузьміна А.Е., Кулініч О.О., Носіка Ю.В., Підпригори О.А., Підпригори О.О., Петрова Є.В., Погуляєва С.Ю., Попова О.В., Розенберга В., Рощина О.П., Саніахметової Н.О., Северіна В.А., Сергєєва О.П., Сіренка І.А., Слядневої Г.О., Топалової Л.Д., Чобота О.А., Шершеневича Г.Ф., Шишки Р.Б., Шишки О.Р., Штумпфа Г., Якубівський І.Є, Ясечко С. В. та ін.

Мета та завдання дослідження

За сучасних умов актуальним є питання про особливості, правову природу **комерційної таємниці та ноу-хау як в Україні, так і в ряді зарубіжних держав. Саме тому метою цієї роботи є** визначення базових посилок підходу щодо розуміння комерційної таємниці, ноу-хау в сучасному законодавстві окремих країн континентальної (пандектної) системи права.

Реалізація поставленої мети дозволяє сформулювати наступні завдання: чітко дослідити правову природу, поняття і зміст комерційної таємниці та ноу-хау; ґрунтовно проаналізувати співвідношення цих понять; особливості їх правового регулювання у вітчизняній доктрині та законодавстві.

Основний матеріал

Удосконалення механізму цивільно-правового регулювання відносин інтелектуальної власності вимагає наявності відповідного комплексного підходу. У цьому аспекті доводиться констатувати, що зміни, які були внесені у законодавство України про інтелектуальну власність за останні роки, фокусуючись на вирішенні окремих питань, не містили цілісного, системного підходу, і, як наслідок, не справили відчутного позитивного впливу на стан правової охорони інтелектуальної власності [1.с.8]. Сучасне формування українського законодавства щодо комерційної таємниці і ноу-хау сприймає певний вплив досвіду та практики провідних країн світу. За останні роки, як зазначає Є.В. Ізмайлова, у різних державах прийнято значну кількість нормативних актів, які регулюють інформаційні відносини [2]. Не маючи за мету всебічне дослідження всього зарубіжного законодавства, а також практику його застосування, розглянемо положення законів окремих країн романо-германської (або континентальної) сім'ї. Це потрібно з метою визначення базових посилок підходу до комерційної таємниці і ноу-хау, виходячи із наявних там доктрин. Разом з тим варто звернути увагу на ключовий зміст сутності поняття комерційної таємниці і ноу-хау та фактичне співвідношення зазначених понять. Набутий досвід буде дуже корисним для сучасного законодавства України про комерційну таємницю і ноу-хау, яке наразі потребує вдосконалення та подальшого розвитку, оскільки має низку вагомих недоліків та суперечностей.

Як відомо, всередині романо-германської сім'ї виділяють дві правові системи: 1) романську, де провідною є національна правова система Франції і 2) германську, де провідною є національна правова система Німеччини [3, с.276-294]. Оскільки законодавство України побудовано за прикладом *германської* системи права, її розглянемо першою.

Згідно із чинним законодавством Німеччини виділяються два види таємниць: виробнича і комерційна.

Так, у § 404 Закону про акціонерні товариства вказано, що до комерційної таємниці відноситься інформація, яка відповідає ознаці секретності (незагальновідома та доступна тільки визначеному обмеженому колу осіб), при умові наявності в особи, яка добросовісно контролює таку інформацію обгрунтованого інтересу щодо збереження її секретності.

Комерційною таємницею, на відміну від виробничої, є інформація, яка стосується торгових відносин фірм, організації і об'єму виробництва; стану ринків збуту; інформація про постачальників і споживачів; інформація про банківські операції та ін. Термін «виробнича таємниця» значиться в § 85 Закону про підприємства. До виробничої таємниці відноситься інформація організаційного і технічного характеру, яка має відношення до способу виробництва, технології, організації праці, а також технічні відкриття, винаходи або відомості про характер і мету дослідницьких робіт та ін. Порушення комерційної та виробничої таємниці розглядається законодавством Німеччини як факт недобросовісної конкуренції, де одним із видів порушення є їх розголошення. Причому Закон про недобросовісну конкуренцію (Unlauteren Wettbewerbsgesetz, UWG) базується на концепції фактичної монополії щодо комерційної та виробничої таємниці.

Зазвичай, у Німеччині обов'язок щодо нерозголошення таємниці особою, якій вона стала відома в силу службового положення або роботи, передбачається у багатьох законодавчих актах. При цьому такий обов'язок встановлюється законом і для певних категорій працівників як державних установ федерації і земель, так і для посадових осіб і службовців, працівників фірм і корпорацій. Особливо виділяється регулювання цієї проблеми для фірм та підприємств [4, с.11-13]. Так, у відповідності до правил § 90 «Комерційні і виробничі секрети» Німецького торгового уложення, торговому представнику не дозволяється повідомляти іншим особам комерційні та виробничі секрети, які йому довірили або такі стали відомі у зв'язку з його діяльністю для підприємця [5]. Або, наприклад, у від-

повідності до п. (1) § 93 Акціонерного закону члени правління повинні зберігати в таємниці конфіденційні відомості і секрети суспільства, зокрема, виробничу та комерційну таємниці, які їм стали відомі у зв'язку з їх діяльністю. Також в Акціонерному законі конкретизуються обов'язки членів наглядової ради зберігати повне мовчання про конфіденційні дані і секрети суспільства, зокрема виробничі та комерційні таємниці, які стали їм відомі із звітів згідно з § 394; це стосується не тільки повідомлень у службових відносинах (§ 395). Тут же детально регулюється і відповідальність за неправомірні дії щодо охоронюваної конфіденційної інформації [5, с.322]. Закон про виробничі і господарські кооперативи, зокрема § 151 (порушення обов'язку зберігати таємницю) також містить правило щодо санкцій за розголошення таємниці кооперативу [5], причому ці норми аналогічні тим, які містяться у § 404 Акціонерного закону.

У процесі дослідження норм германського законодавства звертає на себе увагу та обставина, що заборону на використання інформації, яка складає комерційну таємницю підприємства, після припинення договірних відносин з працівником, встановлено тільки тоді, коли працівник отримав таку інформацію недобросовісним шляхом. У випадку виявлення добросовісності або недобросовісності отримання інформації за час роботи на підприємстві судовою практикою Німеччини виходить із обов'язку розгляду всіх обставин конкретної справи, у тому числі важливості діяльності працівника для підприємства, займаної ним посади, участі або без участі у створенні відомостей, які складають комерційну таємницю, відповідності його поведінки «добрим нравам» (guten sitten), тобто звичному для підприємництва способу дії [6, с.51].

Дослідження судової практики і доктрини Німеччини свідчить про те, що комерційна та виробнича таємниця можуть бути предметом ліцензійного договору і договору купівлі-продажу, передачі, закріплюються за будь-ким, застави, спадкування. У літературі відзначається, що поки ще в цій області прийнято небагато судових рішень і

зміст їх дуже суперечливий. Тому частина юристів розглядає можливість існування майнового права на торговий секрет. Хоча більшість фахівців стверджує, що на торговий секрет виникає тільки майновий інтерес, заснований на фактичній монополії.

Загалом, у німецькому праві (як і в інших країнах континентальної системи прав) розповсюдженою є думка про те, що комерційна таємниця, виробнича таємниця, ноу-хау відносяться до таких нематеріальних об'єктів, які не можуть бути врегульовані традиційним інструментарієм права власності або права інтелектуальної власності (виключних прав). Тому вони потребують іншого механізму правового регулювання, відмінного від традиційного. У Німеччині велике значення приділяється також практиці застосування ноу-хау. Норми права, які регулюють майнові інтереси та питання, пов'язані з передачею ноу-хау, договірними відносинами в цій галузі, а також питання збереження секретності ноу-хау та відповідальності за її порушення, включено до різних законів: у Закон Німецького цивільного уложення, Закон про заборону обмеження конкуренції, Закон про заборону недобросовісної конкуренції, Патентний закон, Закон про винаходи службовців, Кримінальний кодекс та інші. Але однозначного розуміння терміна «ноу-хау» в законодавстві Німеччини не існує.

У сучасній правовій доктрині також вказані різноманітні, хоча й досить суперечливі, позиції щодо поняття ноу-хау. Зокрема, одна група юристів вважає, що ноу-хау виникає вже тоді, коли виробник працює над певним способом, виготовляє певні вироби і при цьому накопичує досвід, який може складатися, наприклад, із знання оптимальних розмірів, доз і температур. Інші юристи відносять до *ноу-хау* знання, частково неохоронювані, а також неохороноздатні, і знання, обмежені сферою промислового виробництва. Крім того, до *ноу-хау* відносять технічну інформацію, направлену на покращення технології і відому тільки обмеженому колу осіб [7, с.24-32]. Також багато фахівців вважають, що поняття *ноу-хау*, по суті, може відповідати визначенню, яке міститься в § 21 Закону про

заборону обмеження конкуренції (GWB), а саме, що виробничі секрети – це не захищені законодавчим шляхом результати винахідництва, способи виготовлення, конструкції та інші досягнення, які збагачують техніку. У розумінні правових принципів, поняття виробничі секрети (& 21 GWB) має дуже широкий зміст і включає не тільки креслення, рецептуру та інші подібні письмові відомості, але й усю сукупність виробничого досвіду всіх різновидів. При цьому не важливо, чи цей досвід зафіксовано в письмовій формі або він проявляється в знаннях та досвіді фахівців-виробників. Комерційні знання та досвід також можуть охоронятися як виробничі секрети [7, с.25].

Двозначно трактується поняття ноу-хау і в судовій практиці Німеччини, де останнє визначається, зокрема, як знання і навички [7, с.27]. Суттєві розбіжності серед юристів викликає також питання щодо віднесення до ноу-хау тільки тих знань і досвіду, які можуть мати господарчу цінність, і чи слід до них відносити тільки ті знання і досвід, які можуть бути секретними. Деякі фахівці вважають, що несекретні знання також можуть мати господарчу цінність. З цього приводу цікавою є думка Федеральної Судової палати щодо виготовлення світлокопіювальної продукції. Хоча апаратура для виготовлення світлокопії та способу її роботи були загальновідомі, фахівцями було встановлено, що вмонтована в апарат система при взаємодії з копіювальним пристроєм становила ноу-хау, що є надбанням, яке значно перевищує рівень техніки, раніше нікому не відомий. Із цього виходить, що під ноу-хау розуміється досягнення, яке збагачує техніку і тримається в секреті [7, с.191]. Однак більшість усе ж вважає, що ноу-хау можуть охоплювати тільки такі знання, які є незагальновідомими та нелегкодоступні будь-якій особі на законних підставах.

З метою визначення галузі права, здатну регулювати ноу-хау, необхідно кваліфікувати «право» на ноу-хау. З цього приводу існують різні думки. «Право на» ноу-хау – це 1) право на устаткування і виробництво, яке експлуатується, 2) суб'єктивне право. Проте все ж більшість науковців вважають,

що скоріше за все, його слід віднести до «інших» прав, у сенсі ст. 23 абзац 1 Німецького цивільного уложення або до ділових секретів, чи секретів виробництва, у сенсі ст. 17 Закону про заборону недобросовісної конкуренції, або ст. 21 Закону про заборону обмеження конкуренції [8, с.40-42]. Як видно, правова доктрина Німеччини схиляється до того, що ноу-хау слід віднести до секретів виробництва або ділових секретів, які регулюються законодавством про недобросовісну конкуренцію, засновану на концепції фактичної монополії.

Виходячи із наведеного, можна зробити попередній висновок, що законодавство Німеччини розглядає комерційну і виробничу таємницю, секрети виробництва, ділові секрети, ноу-хау з позиції фактичної монополії, а не права інтелектуальної власності чи речового права власності. При цьому поняття секрети виробництва, ділові секрети, ноу-хау практично не розмежовуються, оскільки їх відмінності вважаються незначними. Тому до них відносяться не тільки охоронювані винаходи, виробничі процеси, конструкції, а й інші збагачуючі техніку досягнення. Загальною рисою секретів виробництва і ноу-хау вважається можливість передачі такої інформації за договором, з обов'язковою умовою дотримання конфіденційності. Хоча, звичайно, особливо важливі секрети виробництва, які дозволяють фірмам отримувати більше прибутку, повинні триматися в секреті і не передаватися.

У чинному законодавстві Австрії використовується термін «закрита інформація», яка повинна відповідати певним критеріям: охорона за допомогою спеціальних засобів; наявність особливих умов зберігання в секреті; обмеження кола осіб, які мають право доступу до цієї інформації; наявність захисту від вільного обороту (інформації) всередині підприємства; особливий комерційний інтерес підприємства щодо збереження таємниці; встановлення відповідальності безпосередніх носіїв комерційної таємниці – службовців підприємства (фірми) [9, с.139]. Що стосується ноу-хау, то в законодавстві Австрії його однозначного поняття також не існує. В основному, під

ноу-хау розуміються неохоронювані або неохороноздатні знання, обмежені сферою промислового виробництва, а також технічну інформацію, направлену на покращення технології і відому тільки обмеженому колу осіб. Загалом охорона закритої інформації і ноу-хау здійснюється як і в законодавстві Німеччини з позиції фактичної монополії. Таке ж положення справ і в Швейцарії.

Так, відповідно і законодавцю України слід використати досвід вказаних країн щодо охорони комерційної таємниці і ноу-хау як об'єкта цивільного права, заснованого на фактичній монополії з подальшим захистом інтересів осіб, які фактично і добросовісно контролюють таку інформацію.

Щодо романської системи права, то згідно із законодавством Франції захист інтересів осіб, які фактично контролюють комерційну таємницю та професійні секрети, забезпечується застосуванням загальних положень кримінального, трудового та цивільного законодавства, які регулюють як питання збереження таких секретів, так і питання відшкодування збитків. Тут працівник фірми не може здійснювати діяльність, яка складає конкуренцію фірмі, на якій він працює. При цьому письмове зобов'язання щодо цього не вимагається. На практиці багато фірм включають у трудові договори пункт про заборону конкуренції. Зокрема, законодавством Франції передбачаються санкції за незаконне використання знань працівників конкуруючих фірм, розголошення інформації, яка складає комерційну таємницю, професійні секрети, ноу-хау працівником, який отримав доступ до такої інформації при виконанні своїх трудових функцій та зобов'язаний був зберігати їх в секреті і навіть після звільнення. Необхідно зазначити, що подібні зобов'язання повинні бути чітко виражені та обмежені за дією в часі і просторі. Окрім сказаного, також передбачається відповідальність і за так зване «зловживання довірою» (або обман довіри), яка настає у тому випадку, якщо доведено наявність факту розкрадання різних цінностей тією особою, якій вони були довірені. У цьому плані розглядається і захист комерційної таємниці.

Встановлюється відповідальність за розголошення професійної таємниці для осіб, які в силу зайнятих посад або виконання постійних чи тимчасових доручень отримали доступ до такої інформації. Для французького законодавства характерно визначення посадових осіб, які мають право доступу до таємниці підприємництва. Саме тому законодавство застосовує поняття професійної таємниці, тобто суть захисту таємниці пов'язується з посадовим положенням, статусом, який дає можливість фізичній особі стати «носієм» професійних секретів у силу займаної посади, положення або в результаті виконання дорученої йому функції постійного чи тимчасового характеру.

Однак, досить суперечливі позиції у французькій правовій доктрині і щодо визначення поняття ноу-хау. Так, деякі автори вважають, що в поняття ноу-хау входять будь-які технічні знання, які застосовуються в промисловості, і особа, яка фактично контролює їх, вважає їх новими і тому зберігає в секреті для себе або для конфіденційної передачі третім особам. На додаток до цього зазначається, що на практиці дуже часто ноу-хау – це складний технічний комплекс плюс майстерність, результати експериментів, інструкції, інформація, особливо цінна, представлена в найбільш зручному для використання вигляді, з метою економії засобів і часу, яка гарантує досягнення позитивного результату. Ноу-хау визначається і як комплекс знань, технічних засобів, і як інформації, що дозволяє здійснювати більш ефективно практичну діяльність, а також способи, які характеризуються новизною і секретністю [10].

Інші автори під ноу-хау розуміють патентоспроможні технічні рішення, які визначаються як секрети виробництва, а також результати технічного характеру, що не мають ні новизни, ні секретності, але мають властивість бути предметом передачі (transmissibles). Французька правова доктрина одночасно вважає ноу-хау тільки «юридичним явищем другого плану», відносячи його до ідеї, яка не охороняється [11]. Французька асоціація з питань ліцен-

зій і ноу-хау, узагальнивши законодавство та судову практику, а також позиції вчених-юристів, запропонувала вважати різновидом ноу-хау сукупність технічних знань (connaissances techniques) та виробничий досвід (toir de main), які за своєю природою є непатентоздатними, але можуть охоронятися законодавством про професійні секрети [4]. Таким чином, виходить, що з технічної точки зору ноу-хау багато має спільного з винаходом, оскільки в його основі можуть лежати патентоздатні, але не запатентовані технічні рішення. Однак це все ж різні об'єкти. Разом з тим, ноу-хау може бути будь-якою додатковою інформацією, необхідною для використання винаходу, яка має конфіденційний характер.

Зокрема, у законодавстві Франції, як і законодавстві Німеччини, окрім ноу-хау, також фігурує поняття секретів виробництва. Причому існують різні позиції щодо їх співвідношення. Згідно з думками більшості французьких авторів секрети виробництва відрізняються від ноу-хау як за змістом, так і за призначенням. Відмінність за змістом складається із того, що секрети виробництва розповсюджуються на продукцію добре налагодженого виробництва, у той час як ноу-хау може не тільки скласти всю сукупність промислового виробництва, починаючи з відбору первинного матеріалу і, закінчуючи виготовленням продукції серійного виробництва, але й містяться в розробках, які знаходяться на стадії досвіду і експерименту. І якщо секрети виробництва зберігають відносну статичність у відновленні, то для ноу-хау характерна тенденція до постійного оновлення по мірі морального старіння техніки. За своїм призначенням секрети виробництва відрізняються від ноу-хау тим, що вони в більшості випадків не передаються, забезпечуючи фактичну монополію фірмі, у той час як передача ноу-хау широко розповсюджена в договірній практиці. Крім того, ноу-хау може включати і несекретну інформацію, на відміну від секретів виробництва, які є обов'язково конфіденційними [11].- Однак щодо обох цих видів інформації в особи, яка її контролює, виникає тільки фактична монополія.

Законодавство і судова практика Франції виходять із того, що комерційна таємниця, професійна таємниця і ноу-хау, на відміну, наприклад, від запатентованого винаходу, має захист *de facto*. Суть її полягає у дотриманні секретності, яка оточує комерційну таємницю і ноу-хау. Такий захист може бути здійснено у суді тільки шляхом застосування норм про недобросовісну конкуренцію [12, с.54-57]. У законодавстві Франції фігурує термін «секрети виробництва», який, на думку частини французьких юристів, відрізняються від ноу-хау як за змістом, так і за призначенням. На думку ж інших юристів, секрети виробництва складають зміст ноу-хау.

Висновок

Комерційна таємниця і ноу-хау законодавством країн континентальної (пандектної) системи права розглядаються з позиції *фактичної монополії*. Зокрема, порушення комерційної таємниці, ноу-хау у цих країнах розглядається як факт недобросовісної конкуренції. Закони про недобросовісну конкуренцію країн континентальної (пандектної) системи права засновані на теорії конфіденційності (фактичної монополії). Тобто особа, яка фактично контролює комерційну таємницю і ноу-хау, не має абсолютного захисту, відповідно не існує і суб'єктивного права на неї, а тільки охоронюваний законом інтерес. Відповідно механізм правового регулювання вказаних об'єктів буде іншим, відмінним від типових об'єктів цивільного права (речей) та об'єктів права інтелектуальної власності. Саме з цієї позиції і має виходити законодавець України щодо розуміння поняття комерційної таємниці та ноу-хау та її правового регулювання.

Відтак, законодавство України про інформацію, конфіденційну інформацію (комерційну таємницю і ноу-хау) потребує суттєвого перегляду з урахуванням досвіду країн континентальної (пандектної) системи права та європейських стандартів і міжнародних нормативних актів.

Література

1. Якубівський І.Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні : монографія / І.Є. Якубівський.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018.-522 с.
2. Измайлова Е.В. Информация в коммерческих отношениях / Е.В. Измайлова // Вестник Московского университета. Серия 11 «Право», 2005. – № 1.
3. Теория права и государства [учебник / под ред. О.Ф. Скакун, Н.К. Подберезский]. – Х., 1997. – 496 с.
4. Некоторые вопросы организации защиты коммерческой тайны предприятия. АО «Технополис». – М., 1991.
5. Германское торговое право. Часть II. Германское торговое уложение и другие законы. Международный центр финансово-экономического развития. – М. –1996. – 450 с.
6. Кузьмин А.Э. Правовая защита коммерческой тайны / Кузьмин А.Э. // Правоведение. – 1992. – № 5. – С. 45-53.
7. Штумпф Г. Договор о передаче ноу-хау / Г. Штумпф. – М.: Прогресс, 1976. – 369 с.
8. Попова О.В. Ноу-хау и программы ЭВМ / О.В. Попова // Изобретательство. Патентное дело. Патетная информация. Реф. сборник. – 1992. – № 3. – С. 40-42.
9. Рощин А.П. Защита коммерческой тайны и благоприятные условия для предпринимательства / А.П. Рощин // Эко. – № 6. – 1993. – С. 139-143.
10. Durand P. Le know-how in nouvelles technique contractuelles. – Paris. – 1971. – p. 13.
11. Magnin F. Know-how et propriete industrielle. – Paris.: Libraries techniques. – 1974. – P. 175-185.
12. Международная передача технологии: правовое регулирование [отв. ред. М.М. Богуславский]. – М.: Наука, 1985. – 480 с.

References:

1. Yakubivsky I.E. Gaining, implementation and protection of property rights of intellectual property in Ukraine: monograph

/ I.E. Yakubivsky. – Lviv: LNU named after Ivan Franko, 2018.-522 p.

2. Izmailova E.V. Information in Commercial Relationships / E.V. Izmailova // Westman of the Moscow University. Series 11 «Law», 2005. – No. 1.

3. Theory of law and state [teaching / ed. O.F. Skakun, N.K. Subspecies]. – H., 1997. – 496 p.

4. Non-cortical inspections Organizations of commercial times enterprises. AO «Technopolis». – M., 1991.

5. Hermulic trade law. Part II. German trading teachers and other laws. Interdependent Center for Financovo-Economic Development. – M. -1996. – 450 p.

6. Kuzmin A.E. Legal Protection Kommerskaya Tain / Kuzmin A.E. // right. – 1992. – No. 5. – P. 45-53.

7. Stumpf G. Treaty at the transfer of know-how / G. Stumpf. – M.: Progress, 1976. – 369 p.

8. Popova O.V. Know-how and programs ЭВМ / O.B. Popova // Isobretaby. Patent Del. Patest information. Ref. the agility. – 1992. – No. 3. – P. 40-42.

9. Roshchin AP Protection of Commerce Tain and Advanced Operation for Entrepreneurship / A.P. Roshchin // Eco. – No. 6. – 1993. – P. 139-143.

10. Durand P. Le Khow-How in Nouvelles Technique Contractuelles. – Paris. – 1971. – P. 13.

11. Magnin F. Khow-How Et Propriete Industrielle. – Paris.: Libraries Techniques. – 1974. – P. 175-185.

12. Intermediate transmission of technologies: legal regulation [OTV. ed. MM Boguslavsky]. – M.: Science, 1985. – 480 p.

Kozhevnikova Victoria Alexandrovna,
doctor of Law, Professor of the Department civil law and process of National aviation university
E-mail: bojko.v1909@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0410-6756

Diduk Alla Grigorievna
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Professor of the Department civil law and process of National aviation university
E-mail: diduk.alla@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2176-1055

LEGAL REGULATION OF COMMERCIAL SECRETS AND KNOW- HOW UNDER THE LEGISLATION OF FOREIGN COUNTRIES

The article is devoted to consideration of the features of legal regulation of commercial secrets and know-how under foreign legislation. In this paper, the provisions of the laws of individual countries and well-known doctrines and concepts are analyzed to determine the basic parcels of an approach to understanding commercial secrecy, know-how in view of existing theories. This is done on the example of the countries of continental (Pandic) system of law. Violations in the field of commercial secrets are considered by international legislation by foreign countries as a fact of unfair competition. It should be noted that the laws on unfair competition of continental (pandict) law systems are based on the theory of confidentiality (actual monopoly). And, as you know, the current legislation of Ukraine, and in particular the Civil Code, built on the model of the German (Pandict) system of law. Therefore, the author believes that the foreign experiences of the countries of the continental (Pandic) system of law are of particular importance for the formation of Ukrainian legislation on commercial secrets and know-how.

Key words: *closed information, commercial secrecy, industrial secrets, trade secrets, business secrets, professional secrets, secrets of production, know-how, actual monopoly, access right, unfair competition.*